İŞYERLERİNDEN RÖPORTAJLAR

Atatürkün emri ile kurulan müessese:

Şakir Zümre madeni eşya fabrikası

İşçiler yemek istiyorlar-Müessesede ham madde

Bilmem, hiç yolunuz düştü mü? Halicin doğu sahilinde, Sütlüce ve Mezbahayı geçtikten sonra, sahili takip eden yamaçların kavislendiği yerde, bacaları daima tüten bir fabrika vardır: Şakir Zümre Madenî Eşya Fabrikası..

Müessese, 1925 senesinde Atatürk'ün emirleri ile, 6387 metre kare gibi oldukça geniş bir sahaya kurulmuş ve harp yıllarında mermi imâli gibi Millî Müdafaa işlerinde çalışmış, meleket müdafaasında mühim yer işgâl etmiştir.

Bilâhare harman makineleri imâl ederek, memleketin zirâi kalkınmasında da ehemmiyetini göstermiştir.

Fabrikanın yakınındaki pay mahalli denilen yere kadar, Sütlüce'den tek atlı faytonlarla gidiliyor. İnsan faytonda giderken kendini Adalarda zannediyor. Yalnız arasındaki fark, bu bölgedeki arabaların küllüstür ve atlarının zayıf olusu..

Bizi ilk önce kapıcı karşıladı :

— Yazılıane o tarafta bey efendi, diye biraz ilerisini işaret ediyordu.

— İşçi mümessili Nafi Metilli yok mu? Onu göreceğiz, devince bizi tanıdı.

Hemen cay içmeğe davet edildik. Burası, fabrikanın ve mekhanesi idi. Doğrusu va, bu koca müessesevc, bu işci vemekhanesini yakıstıramadım.. Sâvle etraf badana edilse, masalar boyansa ve üzerlerine bevaz musamba gecirilse, biraz cekî düzen verilse..

Sabredemedim: fikrimi acık lavınca, etrafımıza toplanan işçiler:

— Biz yemekhaneden vazgeçtik; hiç olmazsa bize öğleleri bir kap sıcak corba verilse, diye dert yandılar..

Burası aklıma gelmemişti.. Öyle ya, bu, şehirden uzak köşede, işçiler yemek tedarikini nasıl yapıyorlardı. Yakınlarda ne bir ahçı, ne de bakkal, manav gibi yerler mevcut değildi.

Mümessil Nafi Metilli, bize müesseseyi gezdiriyor..

Kendisine soruyorum:

— İşçilerin işe geliş, gidişleri için vesait temini var mı?

Mümessil:

— Müessese çok zamanlar kamyonu ile, bu işi hâlletmek tedir, diyor. Ve devam ediyor:

— Burası, makina dairesidir; işler burada tesviye edilir..

Hakikaten muazzam bir atelye.. Sayılamıyacak kadar torna, matkap, planya tezgâhları gayet muntazam yerleştirilmiş; çok temiz bir atelye...

İşçilerin temizlik ve titizliği bu makinalarda görülüyor. Fakat, çok azı çalışır vaziyette.. Sebebini soruyoruz; ham madde meselesi ile karşılaşıyoruz.. Ah bu ham madde.. Bir çok müesseselerin belini büken de bu değil mi? Bu güzelim makinalar niçin boş dursun ?..

Ortada büyük bir makina imalâtı var.. Mümessil ve işçiler izah ediyorlar:

— Bunlar katrak (taş yontma) makinasıdır. Bu makinalar yalnız bu müessesede imâl edilmektedir.

Devam ediyorlar :

— Patron Şakir Zümre ham madde için Karabük'e gitti; oradan da Ankara'ya gideceğini zannediyoruz.

Mümessil Nafi, işçi mümessillerinden İsmail Atmaca, diye birisini takdim ediyor.

— İsmail, sigara ikram etsene! diye takılıyorlar.

— Seyyahlardan geçindiğimi bilmiyor musunuz? diye şakalaşıyor ve isteksizce sigarasını tüttürüyor.

Arkadaşları, onun şakacı hususiyetlerinden bahsediyorlar. Güllüşüyoruz..

İsmail'in en mühim arzusu, Sendika Yapı Kooperatifinin bir an evvel faaliyete geçmesi :

— Ben olsam, diyor. İşçileri evvelâ ev sahibi yaparım.

— İlk evi kime yaparsın? diye arkadaşları şakalaşıyor.

O da:

— Kendime! diye cevaplan dırıyor. Evvelâ can, sonra cânan..

İşçilerin bu ılık samimiyeti içinde, bütün fabrikayı dolaşıyoruz..

Dökümhane kısmında, en eski işçi Ahmet Kulaç ile ta-

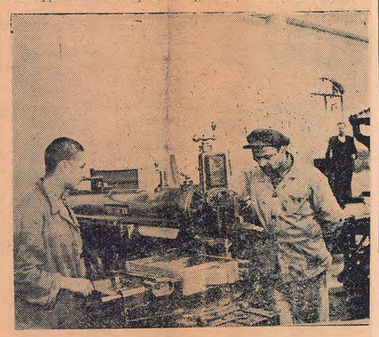

nışıyoruz. 24 senelik işçi; saatte 120 kuruş alıyor..

Ücretinin azlığı nazarı dikkatimizi celbediyor. Hemen izah ediyorlar:

İşçiler ayrıca prim almaktadır. Bu, sadece resmen tesbit edilmiş bir ücrettir.

Azamî saat ücreti 130, asgarî ise 85 kuruştur. 70 kuruş ücretli bir kaç küçük çırak da mevcuttur.

Müessesede halen 200 işçi çalışmaktadır. Muhtelif ziraat âletleri, sellektör, meşhur Şakir Zümre taşkömür sobaları, katrak (mermer kesme) tezgâhları, muhtelif bankaların kumbaraları, I.E.T.T. nin kofra ve tramvay dişlileri, yapılmakta olan imalâtlardandır.

Birbirleri ile çok iyi anlaşmış bu sıcak işçi muhitinden istemiyerek ayrılırken, sırası gelince, müessesenin gene Millî Müdafaa sahasında gerekli vazifeyi yapacağını hatırlıyoruz ve esasen kabaran göğsümüzün bir kat daha kabardığını hissediyoruz.

Profilo mümessili işten çıkarıldı

Mecidiyeköy'de kurulu Profilo Demir Fabrikası işçi mümessili Refik Kâhya, bundan bir müddet evvel işten çıkarılmış ve durumu sendikaca ele alınmıştır.

İşveren, ayni zamanda Refik Kâhya'nın, mümessilliğinin kaldırılması için de Bölge Çalışma Müdürlüğüne müracaat etmiştir.

Bölge Çalışma Müdürlüğü, bu sebeple yaptığı tahkikat neticesinde, işverenin haksız olduğunu, Refik Kâhya'nın mümessillik durumunun iptalini gerektirecek bir sebep olmadığını işverene bildirmiştir.

Önümüzdeki günlerde, Bölge Müfettisinin aracılığı ile kesin uzlaşma yapılacak ve işveren, işçi mümessilini tekrar işe almadığı takdirde, mesele İl Hakem Kuruluna intikâl edecektir.

Hamiyetli Türk işçisinin örnek bir hareketi

Askere giden arkadaşlarına yardımda bulunuyorlar

Ayvansaray işçileri, Türk işçiliğine yakışacak bir karar almışlardır. Karara göre, bütün işçilerden fabrika muhasebesince haftada birer lira kesilecek ve toplanan paralar aralarından askere giden arkadaşlarına yardım olarak verilecektir.

Haberi duyduğumuz zaman, gözümüz kabardı, iftihar ettik, sevindik. Çünkü, Türk kanında ve karakterinde ezeiden mevcut yardımlaşma ve karındaşlık şuurunun küçük bir tezahürü olan bu hareket, Ayvansaray Civata Fabrikası işçilerinin bölünmez bağlılık ve samimiyetinden intişar etmiştir.

Kendilerini tebrik eder, diğer işyerlerindeki işçilerin de bu güzel hareketi örnek almalarını temenni ederiz.

Maden iş'e üye ol

Ham madde mevzuunda iş yerleri

Sendika ile beraber faaliyete geçiyor

Son zamanlarda, madenî eşya iş kolunda çalışan bazı iş kollarında ham madde sıkıntısı artmıştır.

İktisadî ve Sınaî Tesisat ve İşletme T.A.Ş. nin Ayvansaray Çivi Fabrikası, çivi ham maddesi olan filmaşinin olmaması sebebiyle, iki aydır tatili faaliyet etmiştir.

bir kısmı yarım yevmiye ile beklemekte ve bir kısmı da kanunî haklarını alarak ayrılmış bulunmaktadır.

Müessese, işçisinin bu yüzden tedirgin olmamasını, yarım yevmiye ile bekleyen işçilerin geçim bakımından sıkıntıda bulunduğunu, bilhassa işten ayrılan kalifiye işçilerin yerini sonra nasıl doldıracağını düşünerek, üzüntüde olduğunu bildirmektedir.

Diğer taraftan, Sütlüce'de kurulu Madenî Eşya Fabrikası sahibi Şakir Zümre, ham madde mevzuunda Karabük'e gitmiştir. Oradan da Ankara'ya gideceği zannedilmektedir.

Alâkalıların ham madde mevzuunu derhâl ele almalarını ve bu sebepten bilhassa çalıştırmakta olduğu işçisine karşı müşkül durumda kalan işyerlerini sıkıntıdan kurtarmalarını temenni ederiz.

Ayvansaray Çivi Fabrikasında 150, Şakir Zümre fabrikasında 200 işçi çalışmaktadır.

Kibrit işçileri kongresini yaptı

Büyükdere Kibrit İşçileri Sendikası, 25-11-1956 pazar günü saat 9,30 da, Sarıyer Gezi Sinemasında, normâl kongresini yapmıştır.

Kongre oldukça hararetli geçmiştir.

Mühim işçi dâvaları üzerinde işçiler konuşmalar yapmış ve kibrit işçilerinin dileklerini geniş ölçüde açıklamışlardır.

Bir Tavzih

1 — Gazetemizde çıkan her imzasız yazının, Sendika Başkanı Kemal Türkler tarafından yazıldığı zannedilmemelidir.

2 — Birinci sayıda, aceleye gelmesi ve ilk sayı olması dolayısiyle, bazı matbua, tertip, yazı ve ifade hataları olmuştur.; özür dileriz.

3 — İlk sayının ikinci sayfasında (Sendikalar Birliğinde Son Hâdiseler) başlığı altındaki yazı bazı ifade ve tertip hataları olmuştur. Fakat hiç birisinde kasıt mevzuu bahis değildir. "Fakat, Vekâlete gönderilen cevabı, dâvanın umumî efkâra mâledilmesi için müzahereti istenen partilerden birine mensup Sabahattin Çıracıoğlu'nun kaleme alması.." cümlesinden her ne kadar, Vekâlete yazılacak bir yazı için Sabahattin Çıracıoğlu'nun müzahereti istendi' gibi bir mânâ çıkıyor ise de maksat ve hakikat bu olmadığı herkesçe bellidir.

Muharrir, yazısında, vaktile parti reislerinin Birliğe çağırılarak kendilerinden, dâvalarımızla alâkadar olmalarının istendiğini, bu sebeple bir parti mensubu olan Sabahattin Çıracıoğlu'nun, Vekâletin dâ israrla üzerinde durması dolayısiyle, ehemmiyet kesbeden bir mesele hususunda, Vekâletten Birliğe gelen yazı mahiyetini ele alarak, bir mecburiyeti hâsıl olduğunu, ifade etmek istemiştir.

Düzeltir, özür dileriz.

MADEN - İŞ

KONGRE İLÂNI

İstanbul Teknik Mensucat İşçileri Sendikası Başkanlığından :

Aşağıdaki gündemi müzakere ve karara bağlamak üzere, 18-11-1956 tarihinde yapılan toplantıda ekseriyet hâsıl olmadığından, toplantı 2-12-1956 pazar günü saat 14 e tehir edilmiştir.

Adı geçen gün ve saatte delegelerin Cağaloğlu Nuruosmaniye Cad. No: 36 daki merkez lokalinde hazır bulunmaları ilân olunur.

GÜNDEM:

1 — Yoklama, 2 — Riyaset divanı seçimi, 3 — İst. Müstakil İşçi Sendikaları Birliğine katılma kararının alınması, 4 — Yardımlaşma Sandığı nizamnamesinin müzakeresi ve karar ittihazı.

KONGRE İLÂNI

Silâhtarağa Av Fişeği İşçileri Sendikasının 6 Aralık 1956 perşembe günü saat 12 de, Eyüp Bahariye yolunda kurulu Av Fişeği Fabrikası yemekhanesinde genel kurul toplantısı yapılacaktır.

Gündem : Evvelce eksik alınan kararın tamamlanması.

TÜSTAV
Arşivi
Kemal Sülker
Koleksiyonu

Hususi Sektörde Çalışan işçilere de ikramiye verilmeli

TÜRKİYE
Maden, Madeni Eşya ve Makine Sanayii İşçileri Sendikasının neşir organıdır.
1 Aralık 1956 Cumartesi
YIL: 1 — SAYI: 2

MADEN-İŞ
İÇTİMAİ-İKTİSADİ-FİKRİ-MAGAZİN

Maden iş Sendikası ilgililere müracaat etti

Senelerden beri aktüalitesini kaybetmeyen meselelerden biri de, şüphesiz hususî sektörde çalışan işçilerin ikramiye mevzuudur.

İktisadî devlet teşekküllerinde çalışan işçilerle, hususî sektörde çalışan işçilerin aralarındaki bu mühim fark hâlâ kaldırılamamıştır.

İktisadî devlet sektöründe çalışan işçilerin tanınan ikramiyelerin, hususî sektör işçilerine de tanınması için, sendikalar zaman zaman teşebbüse geçmişlerdir.

Maden - İş, her meselede olduğu gibi, bu hususa da gereken ehemmiyeti vererek çalışmalara başlamıştır.

İdare heyetinin yaptığı toplantıda, iktisadî devlet teşekküllerinde işçilere verilen senede iki maaş tutarındaki ilâve tediyeler mevzuu ele alın-

(Devamı 3 üncüde)

Av fişeği işçileri ikramiyelerini aldı

Denizcilik Bankası gibi devlet sektöründe çalışan bazı iş yerleri, son ikramiyeyi bir müddet evvel almış olmalarına rağmen, bir kısım işyerlerindeki işçiler almamış bulunuyorlardı.

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun, Eyüp Bahariye yolunda kurulu Av Fişeği Fabrikası işçilerinin de, ikramiye emri gelmemiş olması sebebiyle, Genel Müdürlüğe, sendikamızca tel çekilmiş ve bugün işçiler ikramiyelerini almış bulunmaktadırlar.

Henüz verilmeyen, İl Bank Temel Ortaklığı işçileri ikramiyesini sendikamız takip etmektedir.

Başmakale

Hayal ve Hakikat

Yazan: Kemal Türkler

Senenin son ayındayız.. 1956 nın sonu... Bu, bizlere çok şeyler hatırlatmakta ve ifade etmektedir..

Her senenin sonu veya ilki, insanlar ve cemiyetler için çok şeyler hatırlatmış tır. Senenin sonu bir muhasebe aydır: Geçen bir senenin muhasebesi yapılır, gelecek sene için yeni hesaplar ve yeni ümitler, hayâller kurulur.

1956 senesi, sendikalar tarihinde bir kaç cilt işgâl edebilir. Acaba 1957 ne olacaktır?..

Aylardır, hayâlhanemizde yer eden ve çok zaman [illegible] **dığımız bir nakarat var: 1956 senesinin sonu, 957 senesinin başı!..**

Bu söz, biz işçiler için çok şeyler ifade etmektedir..

Fakat, senenin sonunda yız?!.. Yoksa, durmadan bevnimizde çınlayan ses, hâlkâtan bir rüya sayıklaması mıdır?

Ümit edelim ki, değildir. Ve 1957, ümit değil, hakikatlerle doludur...

Sıcak çekme işçileri vesait istiyor

İktisadî ve Sınaî Tesisat ve İşletme T.A.Ş. nin Eyüp Bahariye Caddesinde kurulu sıcak çekme fabrikası işçileri 120 imzalı bir dilekçe ile sendikamıza müracaat etmişlerdir.

İşyerinin, vesaiti çok az bulunan bir semtte olması sebebiyle, işe geliş gidiş için çok zorluk çekmekte olduklarını, hattâ kış aylarında işe gelip gitmenin çok zaman mümkün olmadığını, bu sebeple mümasil bir çok işyerlerinde olduğu gibi, işyerinin vesait temin etmesini istemişlerdir.

Müessese Müdürü Hikmet Erenyol, işçilerin dileğini gayet makûl karşılamış, esasen bundan önce de muhtelif zamanlarda işçilerin ayrı ayrı temte bulunduklarını, fakat müessesenin elinde, buna tahsis edecek bir vesaiteri bulunmadığından, bunun mümkün olmadığını, bir kamyon alarak bu işe tahsis etmek istediklerini hâlde, bunda da muvaffak olamadıklarını, eğer bu iş için bir kamyon tedarikinde sendikanın müzaheteti olursa işçileri adına kendilerinin de mütesekkir olacaklarını bildirmiştir.

Sendika, bu hususta Tevziat Bürosu ve alâkalı makamlarla temasa geçmiştir.

RÖPORTAJ: Maden - İş'in yazı ailesi, işyerlerini teker teker dolaşarak röportaj yapmaktadır. Resimdeki işçiler, Şakir Zümre Fabrikasında çalışmaktadırlar. Röportajı 4 üncü sayfada bulacaksınız.

İstanbul sendikaları itham mı ediliyor ?

Bir gazetenin neşriyatı bu şekilde yorumlanıyor!

Kırıkkale'de intişar etmekte olan "Kırıkkale Postası" nın 24-11-1956 perşembe tarihli nüshasında enteresan bir yazı neşredilmiştir. Bu yazıda, İstanbul işçi sendikalarının işçi mümessilliği müessesesinin kaldırılması istekleri temasla, bazı ithamlarda bulunmuştur.

Kırıkkale'de kurulu bulunan bir işçi sendikası da, yazının efkârı umumiyeyi, işçi sendikaları aleyhine bir tahrik olarak vasıflandırarak, gazete aleyhinde tahkikat açılmasını istemiştir.

Efkârı umumiyeyi işçi aleyhine tahrik mahiyetinde görülen yazıyı aynen veriyoruz:

"SENDİKALAR, İŞÇİ MÜMESSİLLİKLERİNİN KALDIRILMASINI İSTİYOR"

"10 Kasım 1956 günü İstanbul işçileri sendikalarının yapmış oldukları kongrelerinde bir çok işçi dâvalarına temas edildiği gibi, işçi mümessillerinin de kaldırılması istenmiştir. Bu hususta hazır lamış olduğumuz bir yazıyı gelecek sayımızda takdim edeceğiz. Hattâ sınıf tefriki yaratmak ve sinsice işçilerimizin arasına girmeye çalışan mikropları teşhis etmeye çalışarak Türk işçisinin büyük bir millî varlık olduğunu bilerek veya bilmiyerek bu işe âlet olanları bütün çıplaklığı ile neşredeceğiz.

(Devamı 3 üncüde)

Mümessil Hakem Kurulunda

Türkiye Bakır Endüstrisi A. Ş. nin Topçular'da kurulu bakır tel çekme fabrikası işçi mümessili Nureddin Kalpcan bundan bir müddet evvel ikinci defa işten çıkartılmış ve durumu İl Hakem Kuruluna intikâl etmiştir.

İşveren, Hakem Kurulunda yapılan duruşmada, piyasada pota bulunmaması dolayısile

(Devamı 3 üncüde)

İşçi Seminerleri

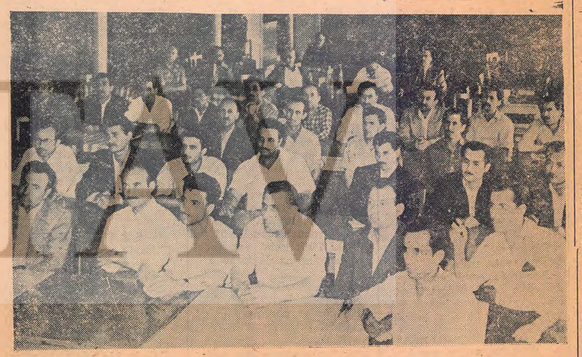

Evvelden beri işçilerin üzerinde israrla durdukları bir mevzu vardır: İşçi yetiştirme seminerleri meselesi..

Nihayet bu dilek, 1954 yazında tahakkuk etti. Üç ay süreli bir "İşçi Yetiştirme Semineri" açıldı. Bazı sayılı üniversite profesörlerimiz, bazı idareciler (vekâlet veya sigorta ve İş ve İşçi Bulma Kurumu temsilcileri) ve bilhassa Amerikalı hocalar, Türkiye'de işçilere ilk dersleri verdiler.

Bundan sonra da beşer hafta süreli beş seminer daha açıldı. İlk ve ondan sonrakilerin bir kısmı, İş ve İşçi Bulma Kurumunun Tophane'deki binasında, şirin lokalinde yapılmıştır.

Bu seminerler çok kısa sürmesine rağmen, işçilere bir çok şeyler kazandırmıştır. Seminerlere iştirak eden işçilerin bir kısmı, orada öğrendiklerini, kendi sendikalarında, diğer arkadaşlarına da öğretmeyi unutmamışlardır.

Türkiye'de ilk teşebbüs olmasına rağmen, memleketin muhtelif yerlerinde açılan bu işçi seminerlerinin neticesi ve ehemmiyeti, alâkalılarca çok yakından takip edilmiştir ki, İş ve İşçi Bulma Kurumunun bu sene Ankara'da toplanan Danışma Kurulu toplantısında sayın Çalışma Vekili Mümtaz Tarhan ve Kurumun semt patik Genel Müdürü Şerif Gürol'dan, yeni sene için işçi yetiştirme seminerleri hakkında da tatbik edilecek geniş ölçüde hazırlanmış programı öğrendik.

Buna göre, memleketin muhtelif kısımlarında san'at kursları açılacak veya Milli Eğitim Bakanlığı ile teşriki mesai yapılarak bazı san'at okullarından işçiler istifade et-

(Devamı 3 üncüde)

Sözü çalışmaya bıraktı. Saç tedarik edildi

Sule Sanayii ve Ticaret Limited Şirketinin Topçular'da kurulu madenî eşya fabrikası saç hamı maddesi kalmadığından, durmak tehlikesi göstermiştir.

İşveren Cemal Oktay, sendikamıza 14-10-1955 tarihinden beri yapılan saç tahsisinden hiç alamadıklarını ve bu sebeple çalışmak imkânı kalmadığından, işçileri yarım yevmiye ile paydos ettirdiklerini, bu iş için Ankara'ya gideceğini bildirmiştir.

Gene bu hususdaki tetkiklerimizde, Odanın tahsis yaptığı halde, Ortaköy'deki Karabük Demir Satış Deposunun git-gel yapmak suretiyle, bazı işyerlerinin yapılan tahsislerden istifade ettirilmediği öğrenilmiştir.

Durum, sendikamız tarafından telefonla Ankara'ya bildirilmiştir.

Öğrenildiğine göre, Cemal Oktay Ankara'dan dönmüş ve işyerine 1-2 ay yetecek kadar saç tedarik edilmiş ve işçiler çalışmağa başlamışlardır.

Mağdur işçiler sevindiler

Bayram yevmiyeleri verildi

Bakırköy Emaye Fabrikası, 30 Ekim bayram yevmiyesini vermemiş ve verilip verilmiyeceği hakkında cevaplı yıldırım tel çekerek Vekâlet'en sormuştu.

Telin cevabı bir müddet için gelmeyince, sendikamız Ankara'ya telefonla müracaat etmiş, durumu Vekâlete bildirmiştir.

Öğrendiğimize göre, Ankara'dan işyerine 30 Ekim bayram yevmiyelerinin ödenmesi emri gelmiş ve en büyük bayramında bir hiç yüzünden mağdur edilen işçilerin bayram yevmiyeleri derhâl ödenmiştir.

işçilere elbise verildi

Demas Demir Çekme Fabrikası işçilerine iş elbisesi ve iş ayakkabısı verilmiştir.

Sendika, bir müddet evvel bu hususta alâkalılara gerekli müracaatlarda bulunmuştu.

Müracaatta, elbise ve ayakkabı ile birlikte, duş, yüz numara, soyunma yeri, elbise dolapları gibi hususlar da mevcuttur.

Diğer taleplerin de yerine getirilmesi beklenmektedir.

SEMİRA MÜNÜR: Açılıp saçılmaktan nefret eden bu büyüleyici Türk dansözü ile yapılan bir röportajı 3 üncü sayfada bulacaksınız.

Sana Söylüyorum Kızım

Davet Edilmeli

Sayın Prof. Orhan Tuna, Amerika'dan döndü; kendisini ziyaret edemedik, üzgünüz.

Döndü; döndü ama, henüz onu, İl Hakem Kurulundaki yerinde göremedik.

Gayri ihtiyari, insanın aklına "işin içinde iş var" diyeceği geliyor.

Yerine vekâlet eden Sabahat hanımı da severiz; severiz ama.. İşçileri, çocukları gibi seven, koruyan âdeta onların üstüne kanat gerecek kadar onlarla içli dışlı olan "Muhterem Hocayı" daha çok severiz..

Her ne ise; işçi babası, Kurulduğu yerini alsa da, bir buçuk, iki aydır, hâlâ duruşma günü bekleyen ihtilâflarımızı görse, bu ihtilâflar için imza veren işçilerin ne hâleti ruhiye içinde olduklarını ve sendikayı ne müşkül durumlarda bıraktıklarını düşünse ve Kurulduğu arkadaşlarına biraz hareket verse...

Kaynana

Aynı iş yerinde

Birden fazla Sendika ?!

Taraflar iddialarını açıklıyor

Günün değil, sendikacılığımızın kanunî müeyyidelere bağlandığı tarihten bu yana geçen zaman içinde, işçi mühitinin en büyük dertlerinden ve mevzularından biri de, muhakkak ki "bir iş yerinde birden fazla sendika" meselesi olmuştur.

Bugün iş yerlerimizden bir çoğunda, birden fazla sendika mevcuttur. Zaman zaman bu husus ele alınmış; türlü mütalealar ileri sürülmüş, hattâ münazaralar yapılmış; fakat neticede hiç bir şey elde edilememiştir.

Yalnız iş yerlerinde değil, aynî iş kollarında da bir sendika bulunması arzusu, temenniden ileri gidememiştir. Biz burada ilk (ana) sendika ile sonradan kurulmuş yeni sendika idarecilerinin bu hususta fikirlerini yazmakla yetinecek, verilecek hükmü yine size bırakacağız.

Ana sendika idarecileri diyor ki :

"— Bir iş yerinde birden fazla sendikanın bulunması, işçinin, dolayısiyle bu davanın aleyhinedir. Bir kere sendikacılar asıl vazifelerini bırakıp, birbirleriyle mücadeleye giriyor, faaliyetlerini bu noktaya teksif ederek, çalışmalarını parçalıyorlar.

Yeni sendikanın idarecileri fikir ayrılığı yüzünden, bu teşebbüse girişliklerini iddia ettikleri için, ana sendikanın bütün faaliyetlerini köstekleyemek gibi fena bir yol tutuyorlar. Ana sendika da, mecburan ayni yolu tercih ediyor. Ne olursa, lehine çalışmamız icabeden işçiye, dolayısiyle bu dâvaya oluyor.

Bir çatı altında mücadeleye girilse, daha iyi neticeler alınacağına eminiz. Yeni bir sendika kurmanın, evvelce tesbit edilen sahadan bir başka sahada çarpışmak bahanesiyle, hangi taraftan kaçmanın farkı yoktur."

Diğer taraftan, yeni (yani sonradan kurulan) sendikaların idarecileri ise, tamamen aksi fikirde:

"— Kökü çürümüş bir ağacı yaşatmaya gayret etmenin bir faydası yoktur. Eğer biz, o sendikadan ayrılmış isek, sebebini harici değil, dahilî prensiplerde aramamız gerekir. O sendika ki, üyelerini uyutmağa muvaffak olmuştur; o sendika ki, gayesinden uzaklaşmıştır; yine o sendika ki, prensiplerine sadık kalmamıştır; yeni fikirler onu nasıl yolundan çevirebilir; fikirlerinde musır idarecilere nasıl tesir edebilir ?

Onlar bizi, harp meydanından kaçmakla itham ediyorlar. Bir kere kaçmak diye bir şey mevzubahis değildir. Belki bir başka sahayı tercih etmiş olabiliriz. Maksat, galip gelmek değil mi? Fakat bir iş yerinde birden fazla sendikanın bu dâva lehinde olmadığına hemfikiriz."

Evet, bir iş yerinde bir, iki, üç... sendika zararlı amma...

Hükmü siz verin; kıymetli reylerinizi ona göre kullanın. Artık Türk işçisi, sendikacılığın mânâsını iyice benimsemiş, kendine göre bazı prensipler edinmiştir. Nasıl hareket edeceklerini onlara öğretmeye kimsenin hakkı ve selâhiyeti kalmamıştır.

Beraber öğrenelim

Kâzım Narmanlı

Hay Allah!.. Nerede akıma gelirse, Mıstık orada.. Cin mi, ne.. Paydos; elinde sefer tası, Mıstık arkamda.. Görme mezlikten geliyorum.. Çare yok.. Mıstık'ı atlatmak mümkün değil:

— Kâzım emmi, benden kaçıyon mu? Merhaba!

— Ooo!.. Merhaba! O da lâf mı? Niçin kaçayım?

— Gazetede beni yazdınya !..

— İyi ya, seni övdüm!

— Emme de övdün!.. Ben, bir şey anlamadım ?..

— Mürettip hatası, yazılar matbaada karışmış.. Tabiî ilk sayı.. O kadarcık olur.. Senin dilinin altında bir şey var; sen onu söyle!..

— Var ya!.. Nasıl da anlıyon ?..

— Anlarım..

— Ali Şahinkaya var ya?

— Evet, 6-7 ay evvel kazada parmağı kopmuştu...

— Hay ağzını öpem, emmi! Tedavisi 4 ay evvel bitmiş; dosyası Ankara'ya gitmiş, hâlâ bir cevap gelmemiş..'

— Şimdiye kadar uyumuş mu? Sendikaya niçin bildirmemiş ?..

— ?!..

Yürüye yürüye umumî telefona gelmişiz. Numaraları çeviriyorum : 22 74 78...

— Alo !..

Mıstık şaka ediyor:

— Ankara mı, emmi?

— Sendika !..

— Bu saatte olurlar mı?

— Ne zannettin? Bizim sendikanın gecesi, gündüzü var mı ?..

Mıstık ve sigorta

Telefondaki sert ses:

— Madenîş Sendikası, ben Kemal.. Buyurun!..

— Ben Kâzım.. Merhaba!

Meseleyi anlattım.. Reis içerledi:

— Dört aydır neye bekliyorsunuz?

— Bilmiyormuş..

— Ah bu bilmemezlik! Belimizi büken de bu ya.. Gazeteyi çıkarmamızın maksadından biri de bu.. Neyse.. Ankara'ya yazılan yazının tarih ve numarası derhâl bildirilsin.. Derhâl gelir..

— Teşekkürler Reis; eyvallah !..

Reis, her zaman olduğu gibi, mutadı veçhiyle, ayrılış na karatını tekrarladı :

— Güle güle.. Arkadaşlara selâm !..

Ve kapadı.

Mıstık merakla telefona yaklaşmıştı...

* * *

Ertesi günü sendikaya uğradığım zaman öğrendim: Sendika, meseleyi tetkik etmiş; Ali Şahinoğlu'nun dosyası Ankara'ya gitmek değil, Sigorta'nın Eminönü Şubesinde alâkalı memurun masasında uykuya yatmışmış..

İşte, bu meselede de derhâl sendikaya müracaat etmenin neticesi ve cezası...

izin kâğıdı

Hasan Fakabaşmaz

Bir işçi arkadaşım, yanıma yaklaşarak anlattı:

"Falan günü rahatsızdım; doktor istirahat vermeyince işverene söyledim. Ve (gidebilirsin) demesi üzerine, gittim. Hafta sonunda para alırken, pazar yevmiyemin kesildiğini görünce, mümessile müracaat ettim. İşveren, mümessile, (Ben, ona izin vermedim!) demiş.. Bu, olur mu?.."

Olur ya!.. Bal gibi olur işte!.. Olunca da hayret ederiz.. Ağzımız açık kalır..

Pazar yevmiyesini düşünmeden evvel, daha mühim hususlar vardır:

İşveren izin verdiği zaman, buna dair mutlaka bir izin kâğıdı istemelidir. Vermiyorsa, lâfla izine gitmemeli ve derhâl sendikaya telefon ederek, akıl danışmalıdır. Aksi halde, işveren (izin verdim, git!) der. Gidersin.. Dönüşünde de, devamsızlıktan veya izinsiz işi bırakıp gitmekten, işten çıkarabilir.

Sen, sen ol da, sakın ürük tahtaya basayım deme.. Yoksa halin dumandır vallahi!..

Verem Haftası

İşçi Sağlığı ve iş emniyeti

Bilindiği gibi, her sene bir "Veremle Mücadele Haftası" yapılmaktadır. "Hafta", "Veremle Mücadele Cemiyeti" tarafından tertip edilir; duvarlara afişler yapıştırılır; radyolarda nutuklar irad edilir; tramvayda, otobüste, sinemada, tiyatroda hep ayni şeyler le karşılaşırız.

(Yerlere tükürmeyiniz). (Veremden sakınınız)..

Hepsi bu kadar; "hafta" gelir, geçer...

Fakat, gene hastahaneler, sanatoryumlar, prevantoryumlar, verem âfetinden kurtulamayıp, bizar düşen zavallı insanoğulları ile dolup dolup boşalmaktan kurtulamaz.

İşin tuhaf tarafı, bu mühiş âfetle mücadele hususunda bir çok işler yapılır ve söz edilir: Hastahaneler açılır, cemiyetler kurulur, veremin hakikî oluş sebebi üzerindeki tedbir hususunda (yerlere tükürmeyiniz) denilip, geçilir.

Halbuki en mühim mesele, mühim bir içtimaî dâva olan bu hususta milletçe esaslı tedbir almaktır.

Hepimizin bildiği gibi, veremin başlıca oluş sebebi; gıdasızlık ve havasızlıktır. Çünkü, tedavi hususunda, bilhassa tıb ilmi, gıda ve temiz havayı tedbir olarak ilk şart kabul etmiştir.

Öyleyse bol bol tereyağı, pirzola, şiş kebabı, köfte, reçel, meyva gibi vitamin bakımından bol gıda yemeli; çam ve deniz havası gibi temiz hava yerlerde yaşamalı ki, verem âfetinin pençesinden kurtulunabilsin..

Halbuki bu saydığımız hususlar, bol paraya ihtiyaç gösteren hususlardır. 4-5 lira yevmiye ile çalışan işçilere, ayda acaba kaç defa et yemek nasip olur? Hele, o veremin düşmanı olan hakikî tereyağını İstanbul'da yiyebilmek kaç babayiğidin harcıdır.

Temiz hava mevzuuna ise, hiç temas etmemek gerekir. Çünkü, bugün bir çok iş yerlerinin havası, (iş emniyeti ve işçi sağlığı) meselesi nazarı dikkate alınmamış olduğundan, veremden başka, bir çok hastalığı hazırlayan vasıtalardır. Bir çok hastalık mikrobundan başka; toz, duman, pis ve tahriş edici koku ve gazlar, bir çok işyeri havasında mevcuttur.

Ücretinin kifayetsizliği sebebiyle, tam gıda alamıyan ve beslenmesi tam olmayan işçi, sarfettiği enerjiyi yerine koyamaz, zayıflar ve işyerinin pis havasını da teneffüs ede ede, büyük âfetin kurbanlığına elbette namzet olur.

Hele o işçi, yazın vantilâtörle soğutulmayan, sıcak bir fırın veya ocak karşısında veya kışın ısıtılmayan soğuk bir mahalde çalışıyorsa, netice çok feci dir.

Bu sene "Verem Haftası" 6-12 Ocak 1957 tarihleri arasında yapılacaktır.

Bari bu sene, (yerlere tükürmeyiniz), (başkasının kalktığı sıcak yerine oturmayınız), (Veremden sakınınız), (Vereme yakalanmayınız) gibi hepimizin bildiği komikleşmiş lâfları etmekten vazgeçelim; veremin, memleketin iktisadî kalkınmasında en mühim yeri işgâl eden işçi arasında daha fazla hayat bulduğunu bilelim ve bunun oluş sebeplerini içtimaî mânâda yok edici yollarını, milletçe hep birlikte arayalım.

Motorlu taşıtın kongresi ve Ayakkabıcıların toplantısı

Evvelki pazar Elektrik, Gaz ve Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası Şişli Şubesinin kongresi vardı. Hani, 1500 üyesi ile sendikada mühim bir mevki tutan şube.. Ama, o günkü kongrede 40 kişi vardı.

Hatırlarda olduğu gibi, geçen sayıki yazımızda, Tanrıdan, zamanında bir kongre dilemiştim. Bildirildiği tarihte ve saatte yapılacak bir kongre.. Keşke, başka bir şey dileseymişim.. Bir apartman 200 bin lira ikramiye filân.. Kongre, bildirildiği saatte ve dakikada başladı (Ama evvelce tehir edilen bir kongre idi) .

Üyelerin azlığı, İ.E.T.T. idaresinin çalışma şartları idi. Bundan böyle Motorlu Taşıtın 4 senede bir, o da sayım günlerinde kongre yapmalarını tavsiye ederim.

Kongrenin havasına, İhsan Balcı'nın ihracı meselesi zevk verdi. Sordular. Bir idareci cevap verdi. Balcan konuşmak istedi. Merkez Sendika Başkanı Mehmet İnhanlı da:

"— Biz, bu mevzuun, Balcan'ın kışkırtması ile ortaya atıldığını biliyoruz. Ona, merkez kongresinde söz verilecek!" dedi ve meseleyi kapadı.

Biraz hoş beşten sonra kongre nihayete erdi.

Kongrede, sendikacılığa veda eden Lütfi Yılmaz'ı gördük. Anlaşıldı; sahneye tekrar çıkmaya karar vermiş.. Haydi hayırlısı..

AYAKKABICILARIN İSTİŞARİ TOPLANTISI

Motorlu Taşıt kongresinin hemen ertesi günü, Ayakkabı İşverenleri Sendikası, Eminönü Öğrenci Lokalinde, ayakkabı iş kolu ile ilgili kararnameleri görüşmek, bu hususta açıklamalarda bulunmak üzere, istişarî bir kongre yapıldı.

İmâlciler için hayatî ehemmiyeti haiz bu mühim meseleyi, kalabalık bir topluluk (bu sendikanın hiç bir kongresinde görmediğim bir kalabalık) takip etti.

Sendika Başkanı Ömer Lütfi Şirin'in hatipliği üstündeydi bugün.. Konuştukça coştu, coştukça konuştu..

Ayakkabı İşçileri Sendikası Başkanı Kâmil Ürkmezer'in sarhoş bir delegeyi idare etmeye çalışması, hattâ arada coşan, Şirin'in konuşmasına "Aaro!.." demesi ömürdü..

Hüseyin Yıldızı görmeyin.. Keyif tamam; elde pipo, gel keyfim gel!..

Şirin'in heyecanlı konuşmaları arasında sert bir çıkış yapması, hara - malı yapanları güçendirdi ise de, gönüllerini almasını bildi Ömer Şirin..

Bursadan Size bir Mektup Var!

Bursa Deri, Ağaç ve Ayakkabı İşçileri Sendikasının İkinci Başkanı Ahmet Çetince bizi oldukça mütehassis eden bir yazı göndermiş..

Çetince, eline geçen gazetemizi iyice tetkik etmiş; tebriklerini bildiriyor. Sendikasının kurucusu olan bu 67 yaşındaki Türk işçisi, yazısında, meslekdaşlarına da hitap ediyor.

Biz, vazifemizi yerine getiriyor, yaşlı idarecinin hislerine tercüman oluyoruz.

Ahmet Çetince, ezcümle diyor ki :

"Çok muhterem işçi arkadaşlarım;

İşçi kitlesini bir araya toplamak aşkı ile 32 sene nâçiz fikir ve vücudumu yıprattım. Ayni şartlar ve gaye ile çalışan diğer sendikacılarla beraber, bu günleri gördük. İnşallah bundan böyle, daha bü yük gaye ve emellerimize ulaşacağız. Buna inanıyorum.

Var olun, sağ olun işçi arkadaşlarım. Sizleri bu sunda (nesir organımızı kasdediyor) tebrik ederim. Ulu Tanrıdan hayırlı başarı ve muvaffakiyet diler, selâm ve en samimî muhabbetlerimi su nar, hepinizin nurlu gözlerinden öperim."

Biz de Ahmet Çetince'ye ve arkadaşlarına en derin sevgi ve muhabbetlerimizi sunar, zahmetlerine teşekkür ederiz...

SİYASET

Filozofa sordular:

— Siyaset nedir?

İzah etti:

— Siyaset, dertsiz başa dert açmak, sonra derdi yanlış teşhis edip, zararlı ilâçlarla tedaviye kalkmak san'atıdır.

YORGUNLUK

Baloda bir adam, yanındaki kadına sordu:

— Oturup konuşalım mı, yoksa dans mı edelim?

Kadın içini çekerek cevap verdi:

— Çok yoruldum; dansedelim, daha iyi..

TEK SEVGİ

İnsanın bir kaç kere sevip sevemiyeceği münakaşa ediliyordu. Yaşı hayli ilerlemiş hanımlardan biri;

— Ben, örümcek bir tek sevda beslemişimdir! dedi.

— Ya! dediler. Kimi seviyordu ?

— Bahriyelileri!..

Maden iş sendikası

(Baştarafı 1 incide)

mış, hususi işyerleri işçilerine de, senede hiç olmazsa şimdilik bir maaş tutarında bir ikramiye verilmesinin ilgililer den istenmesi kararlaştırılmıştır.

Bu ikramiyelerin şimdiye kadar verilmemesine yegâne sebep olarak, kapital sahiplerinin böyle bir yük altına girmekten kaçınacakları, dolayısiyle, sanayileşme hamlesinin sekteye uğrayacağı ihtimâli idi.

Sendika, bugüne kadar işçilerine ikramiye veren bir kaç hususi işyeri tespit etmiştir. Hazırlanan raporda, ikramiye veren bu işyerlerinin, ayni iş kolunda kurulu diğer işyerlerinden daha verimli neticeler aldığı ifade edilmekte, hem işverenin, hem de işçinin tatmin olduğu belirtilmektedir.

Sendika, meselevi bu yönden mütalea ederek, işçinin memnun edildiği nisbette randımanının arttırılabileceği zaviyesinden görmektedir.

Millî sermayenin, bu ikramiye mecburiyeti karşısında sanayi yatırımlarında kullanılmıyacağı iddiasının çürütül düğü gün, hususi sektör işçilerine de ikramiye verilmesinin tahakkuk edeceğine muhakkak nazarı ile bakılmaktadır.

İşçilerin bir kısmı, şirketin Bahariye yolundaki sıcak çeşme fabrikasına nakledilmiş.

Sendika, bir taraftan Hükümet nezdinde müracaatını yenilerken, diğer taraftan da işverenlerle müzakerelere girişecektir. Dâva, işverenler tarafından da desteklendiği gün, hâlledilmiş olacaktır.

Itham

(Baştarafı 1 incide)

Artık susma zamanının da çoktan geçtiğini, lâyık olan vatan hainlerine cevap vermenin de zarurî olduğuna inanıyoruz. **Bilhassa Kırıkkale-mize sokulmak isteyen ve başkaları tarafından gerek siyasî ve gerekse ideoloji mikroplarının yayılmasına bütün maddî imkânları ile yardım eden zavallıları meydana çıkarmaya çalışacağız. Bekleyiniz."**

Sendika, hemen hemen bütün faaliyetini bu noktaya teksif etmiş bulunmaktadır.

Seminerler

(Baştarafı 1 incide)

tirilecektir. (Sendikamızın da bu hususta İstanbul'da bir san'at gece kursu açılması isteği vardır.)

Eski seminerler devam ettirilecek ve vaktile ilk seminerlerde tahsil eden işçiler, ikinci defa olarak yeni açılacak tekâmül seminerlerine iştirak ettirilerek, evvelce edindikleri bilgiler takviye edilecektir.

Hemiz İş ve İşçi Bulma Kurumunda seminerlere rağmen bir hareket ve haber olmamasına mukabil, yakın zamanda, bu hususiaki vaadlerin yerine getirileceğine kuvvetle inanıyoruz.

Mümessil

(Baştarafı 1. de)

dökümcü Nureddin Kalpcan'; işten çıkardığımı iddia etmesi üzerine, Hakem Kurulu meseleyi tetkik ettirmiştir.

Halbuki, işçi mümessili, fabrikada yalnız döküm işinde çalışmamıştır; şimdiye kadar müessesenin diğer bütün işlerinde çalışmış ve ihtisas kesbetmiştir. Diğer taraftan, mümessil işyerleri çalışmaktadır. Pota yok ise, onlar nasıl çalışmaktadır? Eğer pota yok ise, işyeri önceden niçin tedbir almamıştır? İşçi mümessilinin bunda kabahati nedir?

İşveren duruşmada, işçiye ihtiyaç olmadığını ve işçi mümessilini alarak başka iş yerimiyeceğini ifade etmiştir. Halbuki, bundan bir müddet evvel işçi almıştır.

İşveren, bir taraftan, pota yoktur, dökümhaneyi kapattım derken, yeni ve modern şekilde bir dökümhane inşa ettirmiş ve bunda da tenakuza düşmüştür.

Hakem Kurulu, bir ara kararı ile, bu durumların da tahkik ve tesbitini yaptırdıktan sonra, en âdil kararı verecektir.

Ayni işçi mümessili, daha önce de işten çıkarılmış ve tekrar Hakem Kurulu kararı ile iade edilmişti.

Mevsimin belki de son yağmurları yağıyordu. Havalar o kadar soğumuştu ki, yolda giderken bir iki gün ara ile hafifçe talarca devam edip, sokakları çamur deryasına çeviren bu yağmurun arkasından bir sulu sepken geleceğini veya bir sabah kalkıp da dışarı baktığımda, gözlerimi kamaştıracak kadar her tarafın bembeyaz karla kaplı olacağını; enseme bir kar parçası düşmüş gibi ürpererek hissediyordum.

Ellerim cebimde, başımı kaplumbağa gibi omuzlarıma çekmiş, şapkamı kulaklarıma kadar geçirmiş olduğum halde, Harbiye taraflarında bir bodrum palas olan evime doğru ilerliyordum ki, omuzuma bir el dokundu. Baktım, işsizlik arkadaşım Rezzan!

İşsizlik arkadaşım deyişim, tuhafınıza gitmesin.. İnsanın iş arkadaşı olduğu gibi, işsizlik arkadaşı da neden olmasın? Bahusus, bizim gibi bir iki ay değil de, yedi sekiz ay iş bulamıyanlar olursa, değil arkadaşlık, aralarında sıcacık bir dostluk bile başlamıştır.

Evet, Rezzan'la arkadaşlıktan ileri, temiz bir dostluğumuz vardı. Ayak üzeri konuşmak olmıyacağından, en yakın bir pastahanenin kuytu bir köşesine çekiliverdik. Her ikimiz de, zor güç bulduğumuz işlerimizin mahiyetini merak ediyorduk.

Rezzan, bir tanıdığı vasıtasile bir şirkete daktilo olmuş, şimdilik 80 lira alıyormuş, fakat geceleri İsan kursuna giderek İngilizce öğrenecekmiş. Eğer muvaffak olursa, bu bileret arttırılacakmış. İşlere alıştığından bahsederken, büyük bir safiyetle:

"— Nejat bey, diyor. Artık eskisi gibi, bana iltifatta bulunanlara ne kızarıyor, ne de somurtuyorum; tebessüm ederek mukabelede bulunuyorum."

Son lokmasını yediğim pastanın kâğıt kapçığını buruşturarak bir hanım hanımcıktır. Kendisini, annesi ve yeğeni "Nursen"den ayrı olarak sokakta görmek mümkün değildir.

Raks ve dansı Bağdat'ta öğrenen ve oranın en büyük gece kulüplerinde bilâfasıla 7 sene dans eden, dansın ilmini alan Semira Münür, oriyental dansın belli başlı bir sürüleyicisidir.

Açılıp saçılmaktan nefret eden dansöz :

SEMİRA MÜNÜR

Yazan: Şemsi Sılkım

Seyredenlere, bu dansın sihirini âdeta aşılayan ve onları tesiri altında bırakarak, teshir eden bu dansözün en büyük hususiyeti, daima Şark dansözlerinin âdet ve örflerine sadık kalmasını bilmesidir. Öyle ki, son günlerde âdeta moda hâlini almış olan "çıplaklık" soyunma şekli yazınız Semira Münür tarafından tatbik edilmemekte ve kapalı dans etme, bu dansöze has bir şekil almaktadır.

Kendisi bu mevzuda diyor ki :

— Arap rakkaselerinin Bikini mayosiyle raks etmeleri görülmüş bir şey değildir. Bu bakımdan ben de, feyzini almış olduğum oranın rakkaseleri gibi, âdetlere sadık kalmak prensibini benimsemişim dir..

— Bizde rakkaseliğin "yaş" mefhumu var mıdır?

— Pek tabiî ki, evet.. Vücudu deforme olmuş, refleksini kaybetmiş, cemaliyeti yok olmuş bir insan, ne kadar güzel dansederse etsin, ne kadar bilgiye sahip olursa olsun, gözleri kamaştıramadığı gibi, ruhları da okşayamaz. Onlar, yalnız kapalı elbiselerle bu işi yaptıkları takdirde, o da her zaman ve her yerde değil, takdir toplayabilirler..

— Dansözler kaç yaşına kadar sahneye çıkmalı?

— Bu, münakaşa edilir bir mevzudur. Ben şahsen 30 yaşından sonra lansetmek niyetinde değilim..

Semira Münür'den-

— 30 yaşından sonra ne yapmak niyetindesiniz? sualine şu cevabı aldım :

— Ben, hiç bir zaman terziye gitmem ki.. Hep kendim dikerim !..

Şemsi Sılkım

V A S İ Y E T

Kepenği kırarak bir kuyumcu dükkânını soyan hırsız, kakolda ifade veriyordu:

— Babamın vasiyetini yerine getirdim, komiser bey. Rahmetli peder ölürken, "Büyüdüğün zaman bir kuyumcu dükkânı aç!" diye vasiyet etmişti..

TÜRKİYE
Maden, Madenî Eşya ve Makina Sanayii İşçileri Sendikasının neşir organıdır
Sahibi (Maden — İş Sendikası adına) ve Yazı İşleri Müdürü: KEMAL TÜRKLER
Teknik Sekreter: Orhan Taşan
Fiatı 10 kuruştur.
Dizgi ve baskı: VAKİT MATBAASI

Hikâye

İşsizlik arkadaşı

tururken, gözlerim onun iri, bal rengi gözlerine takıldı. Sanki ona bu bakışımla:

"— Ne yapıyorsun; beni unutuyor musun?" diyor; sonra da başımı önüme eğerek: "Ben kimim? Sadece onun işsizlik arkadaşı! Fakir ve bedbaht bir genç!.."

Aklımdan geçirdiklerimi anlamış gibi, bakışlarını tatlılaştırarak, sözüne devam etti:

"— Yaşlılar bu mukabelelerime karşı ağırbaşlılıklarını muhafaza ettiriyorlarsa da, gençler yılsıveriyorlar. Onlara da, arkadaşlık hudutlarını gözlerine dikiverince, âdeta kendime hürmetlerini celbediyorum."

Böylece eski günleri, çektiğimiz acıları, sefaleti bir kere daha andık. Bu arada, benim gibi kimsesiz olan Rezzan'ın bir vakitler Gülhane Parkında otururken, ağlaya ağlaya anlattığı bir vak'a göz lerimin önüne geldiyse de, bunu ona anlatarak kederlendirmeyi doğru bulmadım.

(Bir iş istemek için müracaat ettiği bir şirket sahibi, evvelâ kendisine yüksek valilerde bulunur; kabul etmeyince bu hareketini canavar herif, sarkıntılığa kadar ilerletir. Zavallı kız, bu namus düşmanının elinden zor kurtulur.)

Kısa bir süküttan sonra, merakını yenemiyerek, o da benim nasıl iş bulduğumu sordu. Ona, aylarca iş bulamayıp, bu yüzden çektiğim sefaleti anlatmama lüzum yoktu. O sıralarda, kendisi gibi, bir çok arkadaşlarım da, benim vaziyetime üzülüyorlardı. Ne çare ki, ellerinden bir şey gelmiyordu.

Bir gün Köprüde rastladığım bir arkadaş, beni muhakkak surette iş bulacağım zan ettiği bir dostuna götürdü. Bu adam, çıplak başlı, üzerinde beyaz denimiyecek kadar kirli bir gömleği olan ve burnunun önüne düşen kırık gözlüğü ile yaşlı bir berberdi.

Dikkat ettim; dükkânda ne kadar eşya varsa, hepsinin ke narında, köşesinde bir kırık vardı. Duvarlarda da, Cemal Nadir'in Cumhuriyet gazetesinin arka sahifesinden kesilerek raptiyelenmiş, zamanın si yasetini tasvir eden renkli ka rikatürler.. Sol taraftaki duvarında, pencerenin kenarlarına Filiz Nurullah, Kurtderell'den tut da, Çoban Mehmede gelene kadar bütün peh livanların resimleri sıralanmış..

Anlatmakla bitiremem.. Bu dükkâna insan tras olmak için değil, âsarı atika seyretmek için gitmeli.. Berberin kendisini görmeden, bu manzara karşısında, ömür bir adam olduğuna hükmedebilirsiniz.

Arkadaş, ziyaretimizin sebebini anlattı. Peki, dedi ve dışarı çıktı. Bu çıkışa, ikimiz de birbirimizin yüzüne bakarak, mânâ veremedik. Ben, herhalde aklına, unuttuğu bir şey geldi de, onu hâlletmeye gitti, dedim.

Ellerini oğuştura oğuştura beş dakika sonra kapıdan içeri girdi. Ama, benim hiç tümidim yoktu. Kendi kendime, bu adam mı bana iş bulacak, diye şaşıyordum ki, o, bana hitaben :

"— O..... Şirketinde S... beyi göreceksiniz. 200 lira aylıkla bir iş buldum!" dedi.

Şaşakalmıştım.. Benim sekiz ayda bulamadığım bir işi bu adam nasıl beş dakikada bulmuştu?

"— Şimdi gidin de, yarın işe başlayın. En aşağı bir hafta çalışmadan anlatmam. Yalnız, size filân bey neniz oluyor diye sorarlarsa, dayım oldur, dersin.."

Nasıl olur, filân diye itiraz etmek istedimse de, arkadaş ve berber sözünü keserek, mükemmelen olacağını söyledüler. Esasen ben de, söyletim icabı, red edemezdim; ne olursa olsun, yapmağa karar verdim.

Ertesi gün, üstüme başıma çeki düzen verip, (.....) müessesesinin yolunu tuttum. Daha kapıdan içeri girerken Müdür ayağa kalkarak beni karşıladı; elimi sıktı. İçmek istemeyişime rağmen, kahve emretti ve her cümlesine evlâdım diye başlıyarak sesinin bütün tatlılığıyle konuştu.

Şimdilik maaşınız 200 lira, derken, yüzünde hakiki bir mahcubiyet okunuyordu. Çok kısa bir zamanda 250 liraya ihlâğ edileceğini ilâve ediyordu..

Bana, üzeri camlı güzel bir masa verdiler. Üstündeki yazı takımları, tavandaki avizenin parlak ışığı ile gözlerimi kamaştırıyordu.

Bir hafta sonra o arkadaşı bularak bir berber gittiğimizde, adam, demir pası gibi sapsarı dişlerini göstererek:

"— Bunda şaşılacak bir şey yok, dedi. O gün dışarı çıktığımda, köşedeki tütüncünün telefonunu açarak, ... müessesesinin sahibi ..... beye telefon ettim. Tabildir ki, kendimi Berber Hasan diye tanıtamazdım. ..... Bakanı ..... olduğumu ve kendilerine göndereceğim yeğenime münasip bir iş vermelerini rica ettim. Hepsi bu kadar.."

Hikâyeyi sonuna kadar alâka ile dinleyen Rezzan, katırcasına gülüyordu. Bir aralık annemin yadigâr ettiği yüzükle oynarken, taşlı tarafını ters çevirdiğimden, bunu gören Rezzan'ın neş'esiyle birlikte yüzünün tatlı pembeliği de uçtu:

— Ne o, nişanlandınız mı?

— Evet..

— Ama, bana hiç bahsetmediniz.. Kiminle?

— Fakir, kimsesiz, asil ruhlu, güzel bir kızla..

Bu sözler, ona ikinci bir darbe olmuştu. Hayretle "Yaa!" diyebildi. Duruşu ile, bunlar sanki bir meziyetse, bende yok muydu? der gibi bir hâli vardı. Yüzünün hatlarından, canının sıkıldığını anlamamak kabil değildi. Demek ki, ikimiz de birbirimizi seviyorduk.

Etrafına bakındı ve zoraki bir tebessümle:

— Ooo!.. Vakit ne kadar da ilerlemiş.. Müsaadenizle Nejat bey !..

— Hayır, gitmeyiniz Rezzan.. Sana söyliyeceklerim var, diyerek onu oturttum.

Renksiz yüzüne birden kan hücum etmişti. Onun bu pembe yüzünü üyle seviyordum ki saatlerce seyretsem doyamazdım. Artık karar vermiştim; Rezzan'la koskoca bir ömür bile geçirsem, ona doyamazdım. Şimdi onun bir goncadan farkı olmayan pembe yüzünü, iri bal rengi gözlerini, uzun kirpiklerini, kumral dalgalı saçlarını hâfızama nakşederesine seyrediyor, ellerimle onun ufacık ellerini okşuyor, ısıtıyordum.

Bakışlarının tesiri altında kalan bu taze yüzde birdenbire bir ürpermeyle o güzel gözlerde iki damla yaş belirdi. Elini çekmek istedi; bırakmadım. Eli avucumun içinde olmak üzere, masada diğer elinin üzerine eğildi ve bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağladı.

— Sus, ağlama, seni seviyorum!

— Siz delirdiniz mi, Nejat bey? Hem nişanlandığınızı hem de beni sevdiğinizi söylüyorsunuz!

— Evet, hem nişanlıyım, hem de seni seviyorum!

— O halde nüsaade edin de, ben gideyim.. Benden size saadet dilemekten başka iş düşmüyor..

— Peki, gidebilirsiniz.. Yalnız, yeni nişanlandığım için, bana bir şey söylemiyecek misin ?..

— Allah her ikinizi de bahtiyar etsin.. Ömrünüz müddetince birbirinizden ayırmasın' diyerek elini uzattı ve gitmeğe hazırlandı.

— Yoo!.. Ayrılmak yok!.. Nerede kaldı temenniniz? deyince şaşkın şaşkın yüzüme baktı.

Elini tuttum ve benimki ile yanyana getirdim. Biraz evvel ağlarken avucumun içinde olan elindeki taşlı yüzüğü de ters çevirdiğimden, şimdi ikisi de birer alyans gibi parlıyordu.

Gözyaşlarıyle ıslanan kirpiklerini bir an eğerek yüzüklerî tetkik etti. Kendisine meseleyi izah edince, gözleri sevinçle parladı: "Muzip, yaramaz çocuk!" diye boynuma atıldı. Ve o günden sonra da issizlik arkadaşımda hiç ayrılmadık...